

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 179/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tuomioistuinten määrärahalleikkausten vaikutuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa Kallion ym. / kesk. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 179/2026 vp:

Miten hallitus arvioi suunniteltujen tuomioistuinten määrärahalleikkausten vaikuttavan oikeudenkäyntien käsittelyaikoihin, oikeusturvan toteutumiseen ja oikeusvaltion toimivuuteen valtakunnallisesti,

miten hallitus huomioi leikkausten alueelliset vaikutukset erityisesti harvaan asutuilla alueilla, kuten Etelä-Savossa, joissa oikeuden saavutettavuus on jo valmiiksi heikompi,

miten hallitus varmistaa, etteivät suunnitellut säästötoimet vaaranna perustuslaissa turvattua oikeutta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä,

onko hallitus arvioinut määrärahalleikkausten pitkän aikavälin kustannusvaikutuksia esimerkiksi oikeusprosessien pitkittymisen, investointien viivästymisen, rikosvastuun toteutumisen heikentymisen sekä mahdollisten ihmisoikeusvelvoitteiden rikkomusten näkökulmasta ja

mihin konkreettisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen riippumattoman, tehokkaan ja alueellisesti yhdenvertaisen tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytykset tulevina vuosina?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tuomioistuinlaitoksen hyvä ja tehokas toiminta on edellytys oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin ihmisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää. Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi

yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen ja että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

Kokonaisuudessaan oikeusministeriön hallinnonalalla työskentelee tällä hetkellä noin 10 300 henkilöä. Oikeudenhoidon resurssija on tällä vaalikaudella vahvistettu muun muassa 75 milj. euron pysyvällä määrärahalisäyksellä perustuen oikeudenhoidosta annettuun selontekoon. Koko oikeusministeriön hallinnonalan henkilöstön määrä on tällä hetkellä yli 700 henkilöä enemmän kuin vuonna 2021. Tuomioistuinauikoksen henkilötyövuodet ovat lisääntyneet vuodesta 2021 noin 240 htv:lla nykyiseen lähes 3700 henkilötyövuoteen. Tuomareita ja syyttäjiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan aiemmin.

Julkisen talouden tilanteen takia myös oikeusministeriön hallinnonalalle joudutaan kohdentamaan toimintamenuosäästöjä. Oikeudenhoidon yhteiskunnallisen merkityksen takia tuomioistuinten toimintakyvystä on kuitenkin huolehdittu siten, että toimintamenuosäästöt ovat yleistä linjaa vähäisemmät. Säästötoimista huolimatta on ensiarvoisen tärkeää, että oikeudenhoidon toimintaedellytykset turvataan jatkossakin. Poliisi on saanut lisärahoitusta ja tehostaa esitutkinnassa ruuhkautuneiden asioiden selvittämistä. Poliisin toiminnan tehostaminen lisärahoituksen myötä nostaa asioiden määrää koko rikosasioiden käsittelyketjussa; syyttäjillä, tuomioistuimissa, oikeusavussa ja rikosseuraamuslaitoksessa. Tuomioistuinten ja syyttäjien määrärahatilannetta tarkastellaan tulevisssa talousarvioprosesseissa.

Valtiontalouden vaikea tilanne haastaa myös oikeudenhoitoa uudistumaan. Alenevaan toimintamenujen tasoon varaudutaan valtion toiminnoissa ensisijaisesti tehtäviä priorisoimalla ja vähemmän tärkeistä tehtävistä luopumalla sekä muun muassa digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen tuottavuutta parantamalla. Hallituksen kehysriiuhessä 22.4.2026 tekemän linjauksen mukaan tehtävät säästöt eivät saisi kohdistua kansalaisille tärkeisiin puolustus-, turvallisuus- ja oikeudenhoidon sektoreiden palvelutehtävien henkilöstöön, vaan näillä sektoreilla hallinto- ja tukipalveluiden sekä muiden menujen resursointiin. Tuomioistuinten tehtävät huomioon ottaen toimintoja on edelleen tehostettava ja sujuvoitettava säästöjen aikaansaamiseksi ja oikeussuojan saatavuuden turvaamiseksi.

Oikeudenhoidon prosesseja on tällä hallituskaudella sujuvoitettu ja tuottavuutta parannettu ja tätä työtä tullaan jatkamaan edelleen. Hallitus on tehnyt sekä määrärahalisäyksiä että lainsäädäntömuutoksia oikeudenhoidon turvaamiseksi ja rikosprosessin sujuvoittamiseksi. Sujuvoittamistoimia ovat olleet esimerkiksi tuomioistuimien etäyhteyksien käytön laajentamisen mahdollistaminen, syyteneuvottelun ja sakkomenettelyn laajentaminen sekä kirjallisten menettelyjen ja sähköisten toimintatapojen lisääminen. Näiden toimien vaikutukset toimintaan ja talouteen näkyvät osin viiveellä.

Tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtimista sekä toiminnan kehittämistä, suunnittelua ja tukemista varten on oikeusministeriön hallinnonalalla Tuomioistuinvirasto. Tuomioistuinvirasto on itsenäinen virasto. Se päättää hyväksytyin talousarvion mukaisesti määrärahojen jakamisesta tuomioistuimille. Virasto huolehtii myös tuomioistuinten tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Niin ikään sen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu seurata tuomioistuinten toiminnan tuloksellisuutta sekä tehdä sitä koskevia selvityksiä ja arvioita. Lisäksi viraston tulee edistää, tukea ja sovittaa yhteen tuomioistuimia ja niiden toimintaa koskevia kehittämishankkeita. Edellä mainittujen sekä muiden viraston lakisääteisiin tehtäviin kuuluvien toimien onnistuminen on tärkeää, jotta perustuslaissa turvattua oikeutta saada asiansa käsiteltyksi ilman aiheetonta viivytystä ei loukata.

Tuomioistuinten keskimääräisissä käsittelyajoissa on eroja, jotka ovat haasteellisia oikeuden saatavuuden alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Erojen syiden kattava ja läpinäkyvä selvittäminen, ensisijaisesti tuomioistuinlaitoksen itsensä toimesta, on omiaan edesauttamaan tuomioistuinten parhaiden käytäntöjen löytämistä sekä suunnitelmallista ja pitkäjänteistä muiden kuin lainsäädännön muutoksia edellyttävien sujuvoittamis- ja tehostamistoimenpiteiden kohdentamista. Tuomioistuimet ja tuomarit ovat lainkäytössä riippumattomia.

Oikeusministeriö seuraa käsittelyaikojen kehitystä ja oikeussuojan saatavuutta sekä pyrkii parantamaan erilaisten kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia yhteistyössä ja tulosohjauksella koko hallinnonalansa kanssa. Uusia kehittämissuunnitelmia mahdollista jatkovalmistelua varten työstetään parhaillaan muun muassa oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmässä, jonka toimikausi päättyy vuoden 2027 lopussa. Lisäksi oikeusministeriö valmistelee oikeudenhoidosta valtioneuvoston selontekoa, joka tullaan antamaan eduskunnalle vuoden 2026 aikana. Selonteko antaa poliittiselle päätöksenteolle kokonaisvaltaisen tilannekuvan oikeudenhoidosta ja sen rahoitus- ja kehittämistarpeista.

Helsingissä 28.5.2026

Oikeusministeri Leena Meri

VN/14514/2026-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: